

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog Mit Frisprog og 'de saarede Hjerter'

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Frisprog mod H. H. Hr. Biskop Mynsters Forslag til en ny Forordnet Alterbog Mit Frisprog og 'de saarede Hjerter'", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Aarhus Universitet, Det Teologiske Fakultet. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1839_640-intro-shoot-idm317.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Polemikken mellem Grundtvig og 131 præster fra Ribe

Præsternes adresse

I *Berlingske Tidende* den 7. november 1840 kunne man læse en adresse, dvs. en støtteerklæring, til biskop Mynster, som var underskrevet af 131 præster fra Ribe stift ([Anonyme] 1840, sp. 1-2, se faksimile). Den havde tidligere været trykt i *Folkebladet*, nr. 41-42. I støtteerklæringen udtrykte de 131 præster stor tilfredshed med biskop Mynster i det hele taget og især med hans ritualforslag, som de kaldte "et høist fortjenstligt Værk" (sp. [2]). De syntes, at forslaget havde den "Dybhedens, Klarhedens, Sandhedens christelige Aand", som man i forvejen kendte fra Mynsters prædikener og opbyggelsesskrifter (sp. [2]). Præsternes hensigt med at udgive adressen var først og fremmest at modsige den kritik, der var blevet ytret imod Mynsters forslag, især fra Grundtvigs side i *Frisprog* – en bog, som ingen af de 131 præster havde kunnet læse "uden saaret Følelse" (sp. [2]). Præsternes erklæring var altså på én gang en støtte til Mynster og en misbilligelse af hans modstandere, navnlig Grundtvig.

Grundtvigs svar: "Mit Frisprog og 'de saarede Hjerter'"

Grundtvig sad ikke kritikken overhørig, men skrev hurtigt et svar på adressen, som udkom i Lindbergs *Nordisk Kirke-Tidende* den 15. november 1840 under titlen "Mit Frisprog og 'de saarede Hjerter'". Grundtvig indledte med at sige til de 131 præster, at de burde holde op med at tale om følelser. Det var både urimeligt og ubetimeligt, eftersom *Frisprog* ikke var skrevet for at "saare eller læge Hjerter, men for at oplyse Hoveder" (Grundtvig 1840, sp. 693). Grundtvig understregede, at *Frisprog* ikke var et personligt angreb på Mynster, men alene en protest mod det åg, han var ved at lægge på præsternes samvittighed med det ny, forordnede ritual: "det er *Aands-Trældommen* og *Samvittigheds-Tvangen* i *Stats-Kirken*, som Hr. *Biskoppen* vil have *fornyet* og *skærpet*, men jeg vil, med Guds Hjelp, have aldeles *ophævet* og *udryddet*" (sp. 698). I et stridsskrift om en vigtig sag var det efter Grundtvigs mening ikke muligt at undgå skarpe ord, men han mente egentlig selv, at han havde været ret lempelig i *Frisprog*. Grundtvig kunne altså ikke forstå, at folk blev stødt over hans form, og han fandt det urimeligt, at man stadig – som i 1810'erne og 1820'erne – opfattede ham som en intolerant ortodoks og Mynster som liberal, når det nu var præcis omvendt: Det er Mynster som "aabenbar [dvs. åbenlyst] vil have Alle under *Aaget* og **Grundtvig** [som vil] have Alle *frie*" (sp. 698).

Det, der bekymrede Grundtvig, var ikke alene de 131 præsters adresse, men nok så meget den kommentar, som redaktionen havde knyttet til den. Redaktøren skrev, at adressen fra de mange præster var et tegn på "i hvilken høi Grad det er lykkedes Biskop *Mynster* at udføre det ham af Regjeringen overdragne vanskelige Arbeide i det Væsentlige til almindelig Tilfredshed" ([Anonyme] 1840, sp. 2). Grundtvig frygtede, at denne notits ville bidrage til, at Mynsters forslag blev vedtaget, og han så en meget dystre fremtid for sig, hvis det skulle ske. Vedtagelsen af et ritual, der ikke tog hensyn til 'de gammeldags troende', måtte føre til en "Uddrivelse" af ham og hans tilhængere af statskirken, og en "dertil svarende *Religjons-Forfølgelse*" (s. 701). Efter Grundtvigs mening var dette, hvad de 131 præster uafvidende havde bidraget til med deres adresse. Grundtvig afrundede sin artikel med et retorisk spørgsmål, der satte situationen på spidsen: Ville de 131 præster virkelig stævne Grundtvig pga. sårede følelser og derved "give den Danske Stats-Kirke sit Banesaar?" (sp. 702). Præsterne reagerede ikke på artiklen.